

Izhaja 10. in
25. dan vsa-
cega meseca.

POPOTNIK

Velja za celo
leto 3 gold. za
pol leta 1 gold.
50 kr.

List za šolo in dom.

I. leto.

V Celji, 25. julija 1880.

14. list.

Pot v Solčavo.

Potopisna čertica, priobčil Ivan Gabršek.

Kadar se sprehajaš po cesti proti Vojniku ali proti Teharjem, ali če stojiš na verhu Šmiklavškega hriba ali poleg razvalin celjskega gradu, odpira se ti proti severozahodu prekrasna savinjska dolina sè svojim srebrnim trakom Savinjo; oko plavajoče po širni daljavi opré se nehoté v vrsto sinjih planin, z večnim snegom pokritih. Kadar solnce zahaja in je zrak primerno čist, vidijo se ojštri obrisi teh planin natanko; veličastno se dvigajo vrhovi proti modremu nebu. Sredi teh vrhov pa molí v sinji zrak 3038 m. visok vrhunec Ojstrice, ki se nad nižje vrhove veličastno vzdiguje.

Kakor varhi domovja štrlé mogočni orjaki kvišku in tam na obnožju mogočnih planin prebiva čvrst, duševno vzbujen korenjak, slovenski oratar. Ni čudo, da me je že več let vleklo iz neprijetne mestne tiščine, v obližje orjaških planin in da sem lansko leto vendar enkrat sklenil, obiskati in obhoditi slovečo logarjevo dolino, kjer bistra Savinja v srebrnem slapu izvira.

Če podajam v tem sestavku čestitim bralcem kratek pregled o krasotah in romantičnih okolicaх imam pred očmi le namen, nasvetovati vsakemu, ki si le količkaj prostega časa priboriti zamore, da se obrne na tisto stran, kjer sem jaz hodil občudovaje prekrasno naše milo domovje. Ravno prihaja čas, vgoden takim izletom; posebno pak je za tó mesec avgust. Bilo je 4. avgusta 1879. leta, v jutro, ko sem se odpeljal z dvema sopopotnikoma iz Celja proti Ljubnemu.

Prelepa savinjska dolina, po kateri sem se že čestokrat vozil in katero sem že tolikokrat občudoval, zdela se mi je danes v jutrnem solncu kakor raj; ginjenega srca sem se spominjal svoje mile, tolikanj zatirane domovine! V treh urah ne preurne vožnje mimo Žavca, Šentpetra, Polzole Letuša skozi sotesko dospeli smo v znan naroden trg, M o z i r j e, ter se tam pri rojaku g. Goričarju okrepcáli z izvrstnim zajutrekom.

Po kratkem odpočitji odpeljemo se dalje po lepi okrajni cesti, iz ktere se na levi vidi na prijetnem holmcu frančiškanski samostan nazarski, na desni trg Rečica. Ker smo se namenili, da si ogledamo sloveč cerkven zaklad cerkve sv. Frančiška Ksaverjanskega, obstali smo pod gričem, na katerem ta cerkev stoji. Vas, v koji na prijetnem gričku stoji

farna cerkev in novo stavljena šola, se imenuje S t r a ž e. Tu skozi drži okrajna cesta v Gornjigrad. Cerkovnik, dolg in ne prerejen možak, nam razkaže zaklad. Strméti sem moral nad tolikim bogastvom v tem zakladu, ki obsega mnogo-vrstna mašna oblačila, kelihe, ciborije iz čistega zlata, okovane z najzlahtnejšimi biseri, in monstranco, ktera je sama vredna mnogo tisoč goldinarjev. Vrednost teh reči je že sama ob sebi izredno visoka, zanimivejša pa je še vrhu tega njih pridobitev. Tam je na priliko mašen plajšč, kterega je lastnoročno izgotovila cesarica Marija Terezija; nahaja se mnogo plajščev, podarjenih po znamenitih osebah n. pr. po Valenštajnu in drugih slavnih plemenitaših; zlat kelih, v kojem je izdolbeno na najfinejši način Kristovo trpljenje in kterega je izdelal z največjim trudom imeniten umetnik; kapica, ktera je kinčala cesarjeviča Jožefa II. v njezni mladosti, ko so ga bili pripeljali na božjo pot v Ksaverje, i. t. d. Vse to drago blago je shranjeno tu iz časa, ko je cerkev sv. Frančiška slovela še po svetu kot romarska cerkev. Naj nihče ne opusti, si ogledati te lepe zaklade.

Iz griča, na katerem stoji cerkev, je mičen razgled na okrog po lepi gornji savinjski dolini; vidi se mnogo cerkvá in vasi z ličnimi poslopji. Opozorim na cerkev sv. Jakopa v Okonini, zadnjem prebivališču slovenskega pesnika Valentina Orožna, ki počiva v rakvi tik cerkve sv. Frančiška. Gladek nagroben kamen z zlatim napisom pričuje, da počiva tu bivši duhovit mož, iskren domoljub, vesel pevec in znamenit čestitelj in prijatelj svojega naroda.

V nagroben kamen so vsekane lastne besede ranjkega iz pesmi: „Vse mine“:

„Kde je pevec zdaj vesel,
 „Ki nam je prepeval
 „Naj bi enkrat še zapel,
 „Kratek čas nam delal.“

Popoldne smo kmalu dospeli v Ljubno, to je trg, ki broji 660 prebivalcev. Gričast je, kakor laški trg in hiše so večinoma stavljene v nerednih vrstah. Nižje od Ljubnega sostavljajo se plavi, ktere plavijo doli tje po Savinji do Zidanega mosta, odtod pak po Savi do Belgrada, Kalafata i. t. d. V Ljubenskem tergu kosili smo v Kruljčevi gostilni.

Ker od Ljubnega dalje ni več prava vožna cesta, posloveli smo kočijaža, ter peš odrinili proti Lučam v začetku na levem bregu Savinje po široki dolini, potem navzgor ob Primožki gori čez $\frac{3}{4}$ ure pa zopet navzdol proti savinjski strugi. Poldrugo uro od Ljubnega izliva se črni potok, navadno „Črna“ imenovan, v Savinjo. Med potjo smo videli most, kteremu služite dve nasprotno si ležeči skali za stebre.

Rabili smo 2 uri do Luč (524 m. nad morsko gladino) ker smo med potom nekoliko odpočili v gostilni. Pot v Luče ni težavna, večinoma senčnata in prijetna.

Sklenili smo v Lučah prenočiti, kjer nam je bila priporočena gostilna pri „Mežnarici“. Vstopivše nas že pozdravi dobro rejena mati mežnarica ter nam obljubi dobro postrežbo. Poštena družčina, kojo smo našli v gostilni, nas je rada sprejela med sê, spoznavša nas za somišljenike in politične somučenike. Zapeli smo

marsiktero domačo pesmico in mati mežnarica je spojnila obljubo, nam postregla z okusno večerjo, za vtrojene glave pa, po katerih nam je že jel nekoliko „korent“ plesati, z mehko posteljo. Ob šestih zjutraj 5. avgusta smo bili pripravljeni za odhod, ko smo povžili zajutrek ter se poslovili od dobre matere mežnarice.

Od Luč dalje se prične še le pravo romantično potovanje.

Nad lučko vasjo v P o l i č k i gori je neka votlina, ki je neki zelo dolga in široka, o kateri pa nisem mogel kaj natančnejšega izvedeti.

Proti severu drži iz Luč pot na R a d o h o, proti zahodu pa na O j s t r i c o.

Proti Solčavi pa vodi med izhodniki Ojstrice in Radohe začetkom nekaj minut ob desnem, pozneje ob levem bregu Savinje edina ozka, sè skalnatimi odkruški posuta steza tik skalnate Radohe, (na levem bregu) ki iz sinje visočine 2051 m. (6480') kakor navpična stena strmo visi v ozko dolinico, po kateri se v kamnati strugi peni, teka in šumlja bistra Savinja. Po strugi je mnogo velikanskih skal, ki so se brž ko ne v davnem času odlomile od Radohe ali Ojstrice. Tudi na desnem obrežji Savinje se dviga vrsta visokih planin, spadajočih v skupino Ojstriškega obgorja. Po nekterih krajih med obnožjem planine in savinjsko strugo niti meter prostorčeka ni in steza, ki drži prek Radohe, je vsekana v skalovje in ni čisto breznevarna. Pravili so nam, da iz planinskih višav ob zimskem času večkrat prihruje kak snežen plaz z grozovitim donenjem v ozko dolino.

Steza pelje polagoma kvišku in čez eno uro hodá od Luč se pride v najožjo sotesko na precejšno visočino skozi „I g l o“. Igla je vitek, skalnat steber 25—30 m. visok ter visi na južni strani navzdol blizo do savinjske struge, po severni strani pa zapleten v skalnato strmino Radohe. Podolgasti prehod skozi ta steber je le 1 meter širok in je iz daljine podoben ušesu igle — odtod izvira ime.

Prišedši skozi „Iglo“ splezali smo na drugi strani po kamenji navzdol proti Savinji hoteči si ogledati čudovit presihajoč studenec.

Ta studenec 2 do 5 minut v močnem izvirku vrvra izpod skale, nad katero je „Igla“, in se v 8 do 10 minutah zopet čisto posuši in ta naravna prikazen se vedno ponavlja. Vzrok, zakaj ponehuje iztok, do sedaj še ni znan. Voda tega studenca je čista, mrzla in velike vrednosti za popotnika.

Odtod dalje vodi pot zopet nekoliko navzdol nekaj po kamnati, nekaj po senčnati poti do kraja, kjer se potok lijak B e l a izliva v Savinjo. Bela priteče iz poprečne R o b a n o v e d o l i n e. Za to dolino se vidi vrh Ojstrice. Razgled je na tem kraji resnično velekrasen.

Po senčnatem logu, nekolikokrat čez Savinjo se potuje dalje proti Solčavi. Pred saboj vidi potnik 1926 m. (6093') visoko „U š e v o“, katero Solčavani imenujejo tudi Olševo. Menim pa, da bode O v č e v a pravo slovensko ime, ker so jo Nemci krstili: „Schafberg.“ Neka votlina pod gorsko ostro Ovčeve je kakor govoré, vedno polna vode.

Radoha, Ovčeva in Ojstrica, kakor tudi vsi vrhovi, ki se vidijo iz popisane soteske, se vštevajo med goline ali alpe. Vrhi so večinoma roglati, osobito pa

Radoški. Grebeni Radohe in Ovčeve v poletnem času niso sè snegom pokriti na njih je najti raznih trav, cvetic in planinskega zelišča, ki poleti preživi mnogo čred domačih živali. Ovčeva in Radoha spadate v skupino apneniškega gorovja karavank, sestavljenih večinoma iz Gutensteinskega apnenika, peščenika prehodnega in drobovega pa tudi iz Werfenskega skrilavca.

Od Luč proti Solčavi $\frac{1}{4}$ ure na desnem bregu tik Savinje je precej obširna votlina, imenovana „Pečovska parna“; nekoliko viši od te pa je jako raztezna votlina, ki se vleče pod vso planino „Vežo“. Ljudstvo pravi, da ste se tukaj zgubili nekaj dve ovci, ter ste bili najdeni v Terbižu, kar ima biti dokaz, da ta votlina sega pod „Vežo“ dalje do Terbiža pod sv. Višarje.

Tam kjer je zdaj „Iгла“, je po pripovedkah ondotnih prebivalcev bila pečina nekaj cela, tako da skozi to pečino ni bilo nikake poti, a šla je Mati božja v Solčavo ter z rokama razločila skalovje, da je nastal predor sedanja „Iгла“. Ob notranjih stenah „Igle“ ste vtisnjene dlani, kar se v resnici vidi.

Druga pravljica se pripoveduje, da Savinja v sivostarih časih ne imela sedanjega teka, marveč da so bile skale nad „Iгло“ skupaj zrašene, da je bilo nad „Iгло“ jezero, v katerem so ribiči ribili in verh „Igle“ svoje mreže izpirali.

Na desnem bregu Savinje od „Igle“ dalje je prehod čez „Živo skalo“, to je edin mogoči prelaz ob povodnjah. V „Živo skalo“ je vsekano: I H S 1669.

Konec prihodnjic.

Razkladi učenja za eno- dvo- in trirazrednice.

Dalje.

Pri uravnavi razkladov se bomo morali ozirati ne le na čitanke, koje nam v podlago pri tem delu služiti morajo, marveč tudi na veljavne učne načerte za eno- dvo- in trirazrednice. Treba nam je vedeti, kako se vjemajo novo na svitlo prišle čitanke z učnimi načerti, in na podlagi takšnih primer treba bo sestavljati naj poprej red v podučevanji za vsak predmet, za vsako stroko, za vsako stopnjo. To je sicer trudapolno delo, a rešiti, se vendar le mora, preden se razkladi uravnavati začno. Učitelj, kteri si podučevanja na takšen način ne vredi, ne pozna veličino svojih opravil, kako jim bo potem čas pravilno odmerjeval? Ako se ne motim, napotili so učitelji pred nekaj časom pri okrajnih konferencah že to delo s tem, da so osnovo za posamezne predmete oziroma stroke natančneje določevali, kakor se to v učnih načertih nahaja; a ta natančnejša osnova je, kakor se mi zdi, le bolj realije obsegala nego učni jezik i. t. d. Znano mi je, da so bili razgovori o teh osnovah sicer jako živahni, a vendar le premalo všesplošni, — mislim, da se jih ni toliko učiteljev vdeleževalo, kakor bi treba bilo, da bi se ta važna stvar po vsem na praktično in primerno stran ukrenila. A naj si bo kakor hoče, lep korak so učitelji pri tem delu vendar le storili; marsiktero jedro se je nabralo, marsiktera lepa misel se je sprožila v porazumljenje pri delovanji, ki ga bodočnost tirja. Se vé, da se takrat ni moglo delati na podlagi novih čitank, osnove so se nekako prosto sestavljale, — nič ne dé, kar se je dobrega in

jedernatega stvarilo, vjemalo se bo gotovo z novimi čitankami. Kar se pa v tej zadevi še ni rešilo, rešiti se bo moralo, kajti brez tega nimamo veljavne podlage za razklade, koje uravnnavati moramo.

Ako pa bomo osnovo natanko, na drobno izdelovali, mislim, da se bo treba najbolj varovati, da ne zajdemo čez mejo, to je, da si ne naložimo dela, ki ga oziroma na pičlo odmerjeni čas nikakor doveršiti ne moremo. Lepo se sliši na drobno izdelana razverstitev predmetov, posebno ako se teorije derži, a vendar je visoko ne cenim, ako ji manjka praktične veljave. Ako pa reči zamorem, da sem ta ali uni predmet že obravnaval, da sem po lastni vestni skušnji izvedel, kateri obsežek mu je dati, da ga sigurno do gotovega obdelam, — tedaj še le morem izreči tehtno besedo, kaj in koliko je treba, kaj in koliko je mogoče. Šlišal sem nekdanj učitelja, ki je razlagal natančno osnovo za neki predmet. Osnova je bila res izvrstno sestavljena, a vendar je večina učiteljev nekako čudno odkimovala (mislim, da so se jim lasje šopirili zaradi preobile mere, s katero se je tvarina merila); zadnjič pa nam poročevalec čisto odkritoserčno pove, da o tem predmetu še nikdar podučeval ni ter da je izrazil tu le svoje mnenje, kako da bi se stvar mor da dognati dala. Glejte, to vam je teorija brez dejavnosti. Že lepo število let imamo priložnost, da se prepričujemo po lastnih skušnjah, kaj in koliko se v raznih predmetih oziroma na različno odmerjen čas in druge okolščine doseči da; to naj nam bo, počenshi velevažno naše delo, glavni faktor, na kojega se ozirati moramo.

Varovati se nam bo pri našem delu dalej, da ne zajdemo na pristranska pota. Ne moremo tajiti, da se vsi predmeti vsakemu učitelju enako ne priljubijo. Temu ugaja to, unemu pa kaj družega. Naravno je, da človek potegne rajši za stvarjo, ki se mu je priljubila nego za ono, ki se mu manj dopada. Taka je tudi pri učiteljih. Tu imam tovarša, ki je jako navdušen za slovstvo, tam zopet družega, kojemu je naj več mar za realije; tega zanimiva naravoslovje bolj ko prirodopis, unega zgodovina bolj ko zemljopis in tako brez konca naprej. To je sicer naravna a vendar-le neprijetna prikazen posebno pa za ljudsko šolo. Kako lahko pač po takem učitelj o predmetih in strokih pristransko sodi, in kaj bi ne, saj jih tudi pristransko obdeluje ter njemu priljubljene preobširno obravnava, druge pa preborno goji, da celo — če tudi nevedoma — zanemarja. Pomisliti nam bo tedaj, da ima naše podučevanje sploh le takrat uspeh, ako vsakemu predmetu in vsaki stroki priznavamo ono veljavo in važnost, ktera mu po strogih zakonih zdrave in plodne pedagogike gre, ter da mu določimo dosledno tudi primeren čas, primerno našo moč: tedaj primerno, strogo nepristransko obravnava. Treba nam bo toraj po vsem objektivne razsodbe; treba nam bo, da se soznanimo tudi s ptujim mnenjem o isti stvari, ter da se potem pametno in sprevidno porazumimo med seboj, kakor se to spodobi tovarišem, ki vsi enak cilj doseči želé.

Počenshi svoje delo pozabiti pa tudi ne smemo, da nas naš stan na ljudsko šolo veže, koja ne terpi nikake znanstvene uravnave in razprave predmetov. Pa bi kdo mislil, da tega tu omeniti ni treba, kajti znano

je to že tako vsakemu učitelju. Da, znano je, vsaj znano bi moralo biti, — če bi se le tako rado ne pozabilo. Nahajajo se učitelji, ki se ne morejo odvaditi, posebno na višjih stopnjah razpravljati stvarino v neki znanstveni obliki, ki je otrokom celo nerazumljiva. Tako početje jih zapelja nevedoma v preobširno obravnavo, posebno pa še takrat, ako jim pomanjkuje primernih učilnih pripomočkov. Ako so potem svoj namen, kakor si domišljujejo, dosegli, mislijo, da je res treba tudi v ljudski šoli obširne obravnave, tedaj dosledno tudi obširnejše uravnave predmetov. Kak vam bodo ti sodili o priprosti natančni osnovi predmetov? — Nahajajo se zopet učitelji, kateri se — akoravno niso sami temu krivi — nikoli niso učili praktično obravnavati ta ali uni predmet. Prilastili so si po znanstvenih knjigah marsiktero znanstvo, a predmet potem preučevati je za nje vendar le res težavno delo; ni čuda potem, ako menijo, da je ljudska šola s predmeti preobložena, in da učitelju ni mogoče „visokim“ tirjatvam ustreči. Da se pa dajo razni predmeti prosto brez vsake znanstvene oblike obravnavati, da se dajo tedaj tudi priprosto uravnavati, o tem pa mi menda vendar ne bo treba tu dalje razpravljati. Opozoriti sem le hotel na malo (?) napako, ki bi utegnila naše delo kvariti.

A naj si bodo vodila, po katerih naše delo početi hočemo, še tako terdno določena, gladko se delo vendar le še veršilo ne bo. Zapreke, katerih sami nikoli odstraniti ne moremo, nas bodo žalibog le prehudo nadlegovale. Omenim tu naj poprej golo resnico, da otroci na deželi ne prihajajo celih za poučevanje določenih vsem let v šolo. Večina se more še le v osmem letu svoje starosti za šolo vpisati; koliko pa jih je, ki obiskujejo šolo do doveršenega štirinajstega leta? Koliko je pa zopet otrok, ki radi domačih opravil ne hodijo redno v šolo in ne spolnjujejo po takem svojih dolžnosti. Ali bo mogoče tedaj, stvarino gledé na take razmere na tanko in drobno porazdeliti? Kaj čemo početi, da si tudi tu stavimo zeló potrebno, kolikor mogoče terdno podlago?

Dalje prihodnjič.

Učne slike iz zgodovine.

(Spisuje Tone Brezovnik.)

V. Stari Slovani.*)

Učili smo se v zadnji uri, kako različni národi so za časa „preseljevanja národov“ po naših krajih divjali in naprej v lepo Italijo dervili. Slišali smo, da so bili ti národi vzhodni Goti, Huni, Heruli, zahodni Goti, Avari (Obri) i. dr. Proti koncu tega preseljevanja národov prišli se v te kraje tudi Slovenci (Slovani) in to okoli l. 600 p. Kr.

Kje pa je bila prva domovina naših slovanskih predtedov? No, prebivali so v Aziji v prelepi Judiji. Od tamkaj so se vzdignili ter šli naprej proti

*) Preden začne učitelj to sliko pripovedovati, je treba, da ponovi, oziroma na novo preuči, sledeče iz zemljepisja: „V Evropi stanujejo razni národi. Največji del Evrope posedajo Slovani. Razdeljeni so pa na več plemen. Na severu prebivajo Poljaki, Čehi i Slovaki; na jugu Slovenci, Hervati, Serbi, Bolgari; navečje slovansko pleme Rusi, pa prebivajo na celi vzhodni strani Evrope.“ Vsa ta prebivališča se na zemljevidu pokažejo. Pis.

Evropi. V Evropo prišedši obernili so se nekteri proti severu, nekteri pa proti jugu ter se tako razdelili. Nastalo je več plemen, kojih vsako je svoje posebno ime pridobilo. Čehi, Poljaki in Slovaki so se naselili na severu; Hervati, Serbi, Bolgari in Slovenci na jugu in zadnji največji del Slovanov, imenovan Rusi, ostal je na vzhodni strani. Ker so bili sedaj tako daleč narazen, ni čuda, da se je tudi jezik pri vsakem nekoliko drugače razvil, vsak je začel drugače zavijati in sedaj se ne moremo leško razumeti. Vendar vsi, Čehi in Slovaki, Rusi in Poljaki, Serbi in Bolgari, Hervati in Slovenci govorimo eden slovanski jezik in smo si bratje, rojaki med sabo.

Ko smo nekoliko o domovini naših očakov slišali, premišljujmo še njih znotranje razmere in lastnosti.

Stari Slovani so bili velike postave. Imeli so plave ali rujave oči in rumene ali temne lasi ter so bili močni in pogumni. Za mrzaz se niso zmenili, ker pri vročini postali so leško lenobni in mehkužni. Tudi glad so leško preterpeli. Prebivali niso v mestih, nego kjer se je komu kraj dopadel, tje si je postavil hišo. Na hrib div. Marije pa ni nobeden svoje hiše postavil; pač pa morda tu sem, kjer zdaj naša šola stoji. Hiš pa še tedaj niso imeli takih, kot jih imamo mi zdaj; bile so veliko manjše, navadno lesene, z malimi vrati. Za okna so imeli v steni luknje brez šip, koje so z deskami (zatvornicami) zapirali. Streha je bila s slamo, vejami ali deskami krita ter je imela zgoraj luknjo, po kateri je dim vhaljal.

Stari Slovani pa so imeli tudi drugačno obleko, kakor jo imamo sedaj mi. Delali so si jo iz kož divjih in domačih živali, iz platna i. dr. robe. Sploh pa za obleko niso veliko marali.

Najljubše in najvažnejše delo jim je bilo poljedelstvo, živinoreja, čebelo-reja in ribarstvo. „Kamor so Slovani prišli, povsod so prazne in zapuščene dežele zasedli in jih pridno obdevali,“ pravi slavni nemški učenjak Herder o njih. Druga ljudstva so se napadala, bojevala in z ropom živila, druga zopet po gozdih blodila in živali streljala in še druga s čedami od kraja do kraja potovala ter tako nič koristnega storila. Naši očaki pa so ostali mirno na onem kraju, kamor so se enkrat naselili ter ga pridno obdelovali. Sejali so rež, ječmen, proso i. dr., sadili nekaj ovočja, pa ne tert in breskev, teh še niso poznali, nego divje češnjje, lesnike, jagode, maline, šipek i. t. d. Ako so pa hoteli rež ali ječmen vsejati, morali so si pred zato zemljo pridobiti. Kajti, bili so tedaj večjidel povsod le gozdi in močvirnati travniki. Reke in potoki še tedaj niso tako lepo v svojih strugah tekli, kot sedaj. Ker so reke bolj plitve struge imele, razlile so se po dolinah, posebno če je deževalo ali ko je sneg kopnel. In tako so morali stari Slovani še le drevje podirati, jarke kopati in nasipe delati, da so si kos zemlje osušili ter obvarovali. Potem so še le zamogli orati in sejati.

Razen poljedelstva in živinoreje pečali so se moški tudi z obertnijo, trgovino in z lovom. Tedaj so živeli pri nas še volkovi, medvedi, losi, zubri in še dosti drugih živali, kterih sedaj ni več po naših krajih. Kako pa so stari Slovani te živali dobili? Šli so na lov ter so jih vstrelili, pa ne s puško, nego z

lokom in pušico ali s sulico. Če so kako žival vstrelili, so meso pojedli, iz kože in dlake pa so si napravili obleko. Vendar jim lov ni bil, kakor Iberom in Keltom, najljubše in najvažnejše opravilo.

Ženske pa so bolj domača dela opravljale. Predle so volno in predivo, platno tkale in vsem za obleko skerbele. Pomagale so tudi možem pri gospodarstvu. Ženske so skerbele tudi za prvo odgojo otrok. Otroci navadno v prvih letih niso imeli nič obleke; skakali pa so zunaj okoli, tudi če je bilo merzlo in sneg. Tudi so se večkrat v merzli, celó v ledeni vodi kopali. Tako so postali krepki, močni in žilavi. V šolo niso hodili; pisati in čitati tudi odrasli niso znali; pa vendar niso smeli brez dela biti. Očetje so učili svoje sinove. Učili so jih letati in skakati, sulice metati, z lokom streljati, drevje podirati, polje obdelovati i. t. d. Kedar so nekaj dorasli, smeli so ž njimi na lov. V 16. ali 18. letu svoje starosti so šli že z očetom v vojsko.

V dolgih zimskih večerih so sedeli ljudje doma skupaj pri ognjišču in oče so jim pripovedovali kaj so v brambi za milo domovino storili, kaj so storili njih oče, stari oče in kaj so od teh slišali o ljudeh, ki so še pred živeli i. t. d. Iz takih pravljic so zložili pesni ter jih prepevali. Pa ko bi mi sedaj te pesni slišali, težko bi jih razumeli. Mi govorimo sicer tudi slovensko, pa tedaj so govorili slovansko precej drugače (kakor tudi Nemci sedaj drugače govoré. Učitelj prečita kako staro reč.) Po letu pa so se zbirali, kedar so imeli čas, v senci stare košate lip e, se radovali s kupico medice ter gosli in mično petje radovedno poslušali.

Stari Slovani pa so bili tudi čez vse prijazni, odkritoserčni in gostoljubni. Zategadelj so tudi tujce radi sprejemali in jim po svoji moči radi postrezali. Ako je kak popotnik prišel v hišo, bilo je vse, kar je hiša premogla, njemu na ponudbo. Gorje hišnemu gospodarju, ki ne bi bil tujega človeka pod streho vzel, mu postregel in ga prenočil. Takemu terdoserčnežu so brez vsmiljenja hišo sežgali in ga z njegovo družino iz posestva spodili. Naši očetje so si mislili potnike pod varstvom boga Radegosta, ki vsako negóstoljubnost strašno maščuje. In ta gostoljubnost je še zdaj žlahten kamen v vencu domačih čednosti in kreposti naroda slovanskega, kajti težko pošlje tudi zdaj kak Slovenec potnika ali pravega berača brez darila iz hiše. „Gostoljubnejšega národa kot je slovanski, ga ni na svetu“, pravi stari kronist Helmold.

Slabo navado so Slovani imeli med drugimi to, da je vsako pleme sebično skerbelo le za sé, a za srečo vsega slovanskega naroda ni mu bilo mar. Ravno zarad tega oni tudi niso bili složni, in njihova sebičnost in strast oslepila jih je včasih tako, da so se celó med sabo pravdali in vojskovali, velikokrat pa so se s tujim sovražnikom proti lastnemu bratskemu narodu borili. To je Slovanom naredilo največ škode in pa njih nesrečno nagnjenje, da so zametovali vse domače, a čez mero čislali tuje.

Dalje prihodnjič.

Slovniška obravnava v ljudski šoli.

Spisuje V. J a r c.

Dalje.

G l a g o l.

Spoznava glagolov.

Od vsake osebe ali reči se lahko pové, kaj dela, kaj se ž njo godi, v katerem stanju se nahaja — (kakšna je, in kdo ali kaj je.)

Ker že osebe in reči po imenu poznate, povejti zdaj tudi kaj delajo n. pr. kaj dela mlatič? Mlatič mlati.

Kaj se godi z deteljo? Detelja se suši. V katerem stanu se nahaja drevo? Drevo cvete.

61. Kaj delajo, (kaj se godi ž njimi, v katerem stanu so)?

Tič, pes, peč, konj, hlapec, perilo, seno, perica, lastovica, hiša, jelka, pastir, pisar, pismo, čmerlj, zvon, knjiga, mesar, serna, skala, sneg, dim, deska.

Kaj dela tič? Tič leta. Ktera beseda pové, haj tič dela? (— to pove beseda „leta“). Kaj dela hlapec? Hlapec seka.

Ktera beseda pové, kaj hlapec dela? (— beseda „seka“ pove to djanje). Kaj se godi s perilom? Perilo se pere.

Ktera beseda naznanja, kaj se sperilom dela? (— „se pere“.) Besede, ki dopovedujejo, kaj oseba ali reč dela ali kaj se ž njo godi, se imenujejo glagoli.

62. Zapišite od so oseb kaj delajo. N. pr. Mizar žaga. Teta šiva.

63. Zapišite od 15 živali, kaj vsaka posebej dela!

64. Povejte od 30 reči — od vsake posamezno — kaj ktera kaj dela ali kaj se kaj ž njo godi!

Nedoločnik glagolov.

Glagoli so toraj tiste besede, ki naznanjajo kako djanje, t. j. izrazijo kaj oseba ali reč dela. N. pr. Pes laja „laja“ naznanjuje tisto djanje, ktero pes dela.

Sledeče besede so tudi glagoli, ker naznanjajo neko djanje: Kositi, laziti, lomiti, loviti, kopati, nositi, šivati, učiti, skakati, sedeti, vezati, sekati, zidati, moliti, žagati, grabiti.

Ti glagoli sicer naznanjajo neko djanje, a nič ne določijo, kdo to dela. Vsak glagol se lahko tako pové, da nič ne določi, kdo kaj dela; takrat rečemo, da je glagol v nedoločnem naklonu, t. j. glagolov nedoločnik.

Glagolov nedoločnik se konča na „ti“.

65. Povejte 50 glagolov v nedoločnem naklonu!

66. Poskusite se, kateri bo doma napisal naj več glagolov v nedoločnem naklonu!

Kteri jih bo imel največ-čez tri sto?

Dalje sledi.

Podrobni načert za pouk v prirodoslovji (fiziki) na eno- dvo- i trirazrednicah.*)

Tvarina je razdeljena v štiriletni kolobar.

(Predlagal Tom. Romih v Ptujskem učiteljskem društvu dne 3. junija 1880.)

P e r v o l e t o.

Splošne telesne lastnosti; molekularne prikazni; magnetizem i elektrika vzbujena z derganjem.

1. Trdna, kapljevita i plinovita telesa. 2. Prostornost, merila. 3. Deljivost, molekul, atom. 4. Neprodornost. 5. Luknjičavost. 6. Ostajljivost. 7. Jednoliki gib. 8. Teža, oves (*Loth*), grebljica (*Schrotwage*), oves na, vodoravna in poševna mer. 9. Teža, odvisna od daljine od zemeljskega središča. 10. Težkota, nasebna i primerna; gostota. 11. Sovislost med prostornino, nasebno i primerno težkoto. 12. Težišče. 13. Kje leži težišče? 14. Ravnotežje visečih i podprtih teles; nerazločeno, stojno i padno ravnotežje. 15. Stojljivost (*Standfestigkeit*). 16. Podpiranje težišča pri živih stvareh. 17. Prosti pad. 18. Ovisni met. 19. Stisljivost i razteznost. 20. Terda, mehka, obrazna, raztegljiva kovnu i prožna telesa; terdna lestvica. 21. Potežna ali tergotorna trdnota. (*Zugfestigkeit*.) 22. Pregibna ali lomoporna trdnota (*Bruchfestigkeit*). 23. Zveznost (*Cohaesion*); sprijemnost (*Adhäsion*). 24. Vsakdanje prikazni, ki jih prouzročuje sprijemnost. 25. Lasovitost. 26. Vpoj in izpoj (*Endosmose und Exosmose*); vpojnost (*Absorption*); raztopljivost. 27. Prirodni i narejeni magneti; magnetična, paramagnetična in diamagnetična telesa. 28. Magnetični poli; medsebojno odbijanje i privlačenje istoimenih i raznoimenih polov. 29. Igla magnetica; zemlja veliki magnet. 30. Magnetični naklon in odklon. 31. Kompas. 32. Elektrika vzbujena z derganjem; elektroskop; steklena i smolna elektrika. 33. Priobčena elektrika; dobri i slabi prevodniki elektrike. 34. Elektrika, vzbujena z razdelitvijo; zvezana i prosta elektrika. 35. Elektrofor; električna iskra. 36. Franklinova tabla; Lejdenska steklenica. 37. Električni kolovrat. 38. Poskusi z električnim kolovratom. 39. Električne prikazni v ozračji. 40. Strelovodi. 41. Severni sij (borjava).

D r u g o l e t o.

Galvanizem; zvok; svetloba.

1. Elektrika vzbujena z dotikanjem dveh kovin; napetni red sprevodnikov prve vrste. 2. Elektrika vzbujena z dotikanjem kovin s kapljevimi; enoterni galvanski lanec; električni tok. 3. Stanovitni lanci; sestavljeni stanovitni lanec ali baterija. 4. Toplotne, svetlobne i kemične prikazni, ki jih vzbuja električni tok; solarna svetloba; galvanoplastika. 5. Magnetične prikazni, ki jih vzbuja električni tok-elektromagnet. 6. Električni berzajav. 7. Indukovani tok. 8. Učinki električnega toka na mišice i čutnice. 9. Zvočna budila i

*) Da sem ta načert sestavil, prej ko je izšlo „Tretje berilo“ to naj nikakor kolege ne moti. Po mojem mnenju je treba, sledečo tvarino o narodni soli prebaviti. Vsega pa berila tako ne morejo imeti. Učitelj bode torej le tedaj berilo uporabljal, če se tvarina v berilu nahaja, drugače pa mora učiteljeva beseda berilo nadomestiti.

zvočna telesa. 10. Kolikeri je zvok? Kako in s katero berzino se razširja po trdnih, kapljevityh in plinovityh telesih? 11. Krepost zvoka; odzvok (*Resonanz*). 12. Odboj zvoka; odmev (*Nachhall*) in jek (*Echo*). 13. Človeško uho i glasilo (*Stimmorgan*); govorilo i slušalo (*Sprach- und Hörrohr*). 14. Samosvetla i temna; prozorna, prosajna i neprozorna telesa. 15. Svetloba razširja se v ravnih čertah, senca neprozornih teles; njena leža, podoba i dolgost. 16. Solnčni i mesečni mraki. 17. Svetlobna berzina i krepost. 18. Zakon o odboji. 19. Ravno zercalo. 20. Skrivljena zercala (vderto i napeto). 21. Razstiranje svetlobe; svitanje i somrak. 22. Lom svetlobe. 23. Vsakdanje prikazni, ki se razkladajo iz svetlobnega loma; astronomijski lom trakov; fata morgana. 24. Popolni odboj svetlobnih trakov; zračno zercalovanje (*Luftspiegelung*); morski privid (*Seegesicht*). 25. Svetlobni lom skoz ravne plošče i prizme. 26. Leče. 27. Prikaz na napetih lečah; kamera obskura; čarobna svetilnica. 28. Prikazni na vdertih lečah. 29. Drobno gledi. 30. Daljnogledi. 31. Ustroj človeškega telesa. 32. Očesno prilagojenje; kratkovidno i daljnovidno oko; naočnice. 33. Vidni kot; prividna i prava velikost. 34. Trajanje svetlobnega vtiska; čarodelni krožnik; naloga zenice. 35. Zakaj vidimo reči enovito, po konci i telesno? stereoskop. 36. Razišpanje barv. 37. Enovite i zložne, dopolnjujoče i skladne barve. 38. Prepuščanje i odboj raznih svetlobnih trakov je vzrok telesnim barvam; modro nebo; jutranja zarja i večerni žar. 39. Mavrica. 40. Kemični učinki svetlobe; fotografija.

Tretje leto.

Enakotežje i gib trdnih, kapljevityh i trdnih teles.

1. Enakoramni vod; enakoramna vaga. 2. Raznoramni vod; rimska vaga. 3. Enoramni vod. 4. Decimalna vaga. 5. Razne uporabe vodov. 6. Negibni i gibni škripec; vzmožni i navadni koloturnih (*Rollen- und Flaschenzug*). 7. Kolo na vratilu; vozna vitla. 8. Naklonjena ploskev ali stermina. 9. Vijak; klin. 10. Mehanično delo; mera mehaničnega dela; kaj se z mašinami opravi. 11. Sostava i razklada sil, ki delujejo na kakovo telo, prijemaje ga v eni točki. 12. Sostava i razklada sil, ki delujejo na kakovo telo, prijemaje ga v raznih točkah. 13. Udarne i neprestane sile; jednoliki i raznoliki gib. 14. Nihalo. 15. Krivočertna pot; vodoravni i poševni met. 16. Osrednje gibanje; sredotežnost i sredotbežnost. 17. Udar prožnih i neprožnih teles. 18. Zaderžki gibanja. 19. Zakon vsestranskega razširjanja tlaka pri kapljevityh telesih; vodno tiskalo. 20. Tlak kapljev in na tla; Realno tiskalo. 21. Tlak kapljev in na stene; Segner-jevo kolo. 22. Vzgon; Arhimedov zakon. 23. Izvodki iz Archimedovega zakona; plavanje. 24. Določba gostote trdnih i kapljevityh teles. 25. Gostomeri. 26. Občujoče posode; vodovadi i vodometi. 27. Kazalo (*Nivelierinstrument*). 28. Udar tekočih kapljev in; mlinska kolesa. 29. Valovanje. 30. Zračni tlak; tlakomer. 31. Tlakomer kot vremenik i njegova uporaba za merjenje višin. 32. Razpenjavost plinovityh teles odvisna od gostote i od tega, kako so telesa razgreta. 33. Heronova buča; natege. 34. Sesalni i tlačilni smrk (*Saug- und Druckpumpe*). 35. Mehovi i dibanje. 36. Gosilna brizglja. 37. Zračne

sesalke. 38. Poskusi sè zraènimi sesalkami. 39. Archimedov zakon veljaven za plinovita telesa ; zrakoplavi. 40. Daltonov zakon.

Èeterto leto.

Toplotne i kemiène prikazni.

1. Izviri toplote. 2. Razteg teles po toploti, navidezne izime. 3. Toplo-mer po Celsiju i Reaumuru. 4. Nepravilni razteg vode ; njegova važnost za naše podnebje. 5. Dobri i slabi prevodniki toplote ; njihova uporaba. 6. Pre- vajanje toplote po kapljevinah ; kroženje vode ; ogrevanje z vodo. 7. Prevaja- je toplote po plinovitih telesih ; zraèni propuh ; ogrevanje sè zrakom. 8. Vetrovi. 9. Primerna toplota ; toplotna jednica ; navzetenost za toploto. 10. Talitev trdnih teles ; zvezana toplota pri talitvi. 11. Parjenje ; vrenje ; zvezana toplota pri parjenji. 12. Vrelišèe odvisno od zraènega tlaka ; Papinov lonec. 13. Hlap- ljenje ; vlažnost zraka ; rosišèe ; vlakokozna telesa. 14. Zgošèenje par v kap- ljevine ; destilovanje. 15. Zgošèenje hlapov v kapljevine ; megla i oblaki ; rosa, slana, dež, sneg i toèa. 16. Uporaba para kot kretalna sila ; prenosne mašine pri Vattovi parni mašini. 17. Vattova parna mašina. 18. Kemièna razložba i sestava ; pervine. 19. Kislec. 20. Vodeneè ; sestava vode ; Drumondova svetloba, pokalni plin. 21. Dušec ; zrak je zmes dušeca i kisleca ; solitarna kislina. 22. Ogljenec i ogljenèeve spojine ; lastnosti vode. 23. Gorenje ; plamen. 24. Žveplo i fosfor ; žveplena i fosforova kislina. 25. Klor ; salna kislina ; kraljeva vodica. 26. Lastnosti kislin i osnov ; soli. 27. Kalij ; natron ; pepe- lika ; soda ; solitar ; Glaufbarjeva sol. 28. Smodnik ; steklo. 29. Amonijak ; apno ; žganje apna ; mort. 30. Organske kisline i osnove. 31. Tolšèe (*Fette*) ; mila ; sveèe, plaštri. 32. Etersko olje ; smole i barvila. 33. Moševina (*Pflanzen- faser*) ; skrob (*Stärke*) ; guma ; cukur. 34. Opojno i oèetno vrenje ; priprava vina i piva. 35. Beljakovine (*Eiweiskörper*). 36. Beljakova hranila. 37. Gnji- loba, razperh i trohnoba. 38. Kako se hranila ohranijo ? 39. Katere sestavine mora dobra zemlja imeti. 40. Življenje rastlin i živali.

Uèiteljem in staršem

nekaj Ant. M. Slomšek-ovih izrekov o poduku in odgoji.

Nabral Tone Brezovnik.

Dalje in konec.*)

58.

Da se voda očisti in èerstva ostane, ne sme stati, marveè po kamenitem potoku rožljati ; tiho stojeèa voda sognije in se usmradi. Hoèeš mlade glave bistroumne storiti, jim moraš pogostoma priložnost dati, naj se prebrusijo, kolikor je prav. Èe se ravno vèasih med njimi zaiskri, da se le serd in jeza, ali kako sovraštvo ne vname.

59.

Dobri podložni so dolžni skerbeti in po svoji moèi pomagati presvitlemu cesarju. So cesar sreèni, se bo tudi njihovim podložnikom dobro godilo ; èe

*) Glej šte. 1, 3, 6, 7, 9, 11, 12.

pa cesarja sreča zapusti, in ni pokornih, cesarju iz serca vdanih državljanov, hitro začne celo cesarstvo hirati in onemagovati; nihče si ni premoženja, ne življenja zvest; kakor cesarju, tudi podložnikom sreča zgine. Zato molimo pri očitni službi božji za presvitlega Cesarja, in častito obhajamo cesarjev rojstni god; žalibog, da malo ljudi svojo kerščansko dolžnost prav spozna.

Cesar so državljanom, kar je matica bučelam v panju. Kadar matica onemore, tudi bučele oslabé: se matica pogubi ali vmerje, se tudi bučele zgubijo in poginejo. Cesar so celemu cesarstvu sklepni kamen; kder se ta kamen na oboku omaji, ali celó izpade, se celo poslopje razruši; in kadar ljudje cesarja spodobno ne spoštujejo, od njih gerdo govorijo in cesarske gosposke ne slušajo, tam res nikoli dobro biti ne more. Stare pravice hudobneži zaterejo, novih malo obrajtajo, in vse začne v krebre iti. Sila po deželi gospodini in strah gospodari; vboštvo pa solze preliva, da se vsmili Bogu! Dokler ljudje čversto in pravično gosposko imajo, pač premalo spoznajo, da so svitli cesar velik božji dar; kadar v hudih prekucijah Bog ljudem cesarja v pokorilo vzame, da pravice iščejo, pa je ne najdejo, še le spoznajo, kaj svitli cesar veljajo in kaj jim prava gosposka dobrega da.

60.

Sreča tvoja še ni to, česar se dobrega naučiš, marveč to, kar dobrega storiš; bodi toraj ne le verl šolec, ampak tudi priden kristjan in pošten državljan: to bo tvoja prava sreča, časna in večna.

Slovstvo.

(„Šola“, glasilo goriških učiteljev,) je list ki bode izhajal vsak četert leta v Gorici ter veljal vsak posamezen 25 kr. Več o njem prihodnjič.

(*Turnschule von Jul. Schmid.*) Deželni zbor kranjski je sklenil, da se telovadnemu učitelju g. J. Schmidu proti temu, da izroči vsaki ljudski šoli na Kranjskem en iztis od njega izdane knjige: „*Turnschule. Zum Gebrauch für Lehrer und für Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalten. Erste Abtheilung. Mit deutscher und slovenischer Terminologie*“, I. in II. del, dovoli podpora 150 gl., da more izdati II. del.

Dopisi.

Celje, 20. julija. Tukajšna meščanska šola je 15. t. m. sklenila svoje šolsko leto. Po sv. opravilu se zberó učenci in učitelji v prostorni risalnici, kjer se po navadi spričala razdele. Tudi celjski župan g. Dr. Nekerman, kateri je prav za prav vtemeljivec meščanske šole, je počastil sè svojim pohodom to šolsko slovesnost. Ko so učenci nekaj pesmi prav milo zapeli, razklada g. ravnatelj Dirmhirn vspehe desetletnega obstanka te šole ter posebno naglaša, da plodonosno delovanje meščanske šole naj bolj dokazuje vsako letni prirastek učencev; kajti ko se je leta 1870 šola ustanovila, je štela samo 70

učencev in to število je prirastlo, se vsako leto enakomerno zviševaje, leta 1880 na 145.

Nekaj teh učencev si je od izvolilo kmetijstvo, trgovstvo in rokodelstvo za svoj poklic, drugi pa so se podali v učiteljska izobraževališča, realke, vojaške akademije in kupčijske šole. Dosegli so namen svojega življenja ter se radi in hvaležno spominjajo svojega nekdanjega učilišča in svojih učiteljev. S pravo zadovoljnostjo tedaj smejo se ozirati ustanovitelji, učitelji, podporniki in vsi prijatelji te šole na njeno prvo desetletje. Po končanem prednašanji šolske kronike so prejeli učenci svedočbe in drugič je zadonela pesem iz gerl veselih mladenčev. Konečno je govoril g. Dr. Neckermann o vpešnem delovanji meščanske šole ter se v imenu celjske občine zahvaljeval ravnatelju in učiteljem za trud, kterega so imeli, da so spravili to šolo na tisto stopnjo, da je sedaj res pravo izobraževališče meščanom.

—v—

Ptuj, 12. julija. Dne 1. julija je zborovalo ptujsko učiteljsko društvo že sedmokrat o letošnjem letu. Navzočih je bilo 32 udov, gotovo lepo število, kar nam kaže, da se naše društveno življenje čim dalje živahneje razvija. Želeti bi le bilo, da bi tudi tisti naši kolegi prišli, kterih dozdej še pri naših zborih ni bilo, ter z nami delovali v prid narodne šole. Saj ni ravno potreba, da bi vselej viden uspeh imeli; vredno je že mnogo, če učitelj med svoje sodruge pride, i se ž njimi o šolskih stvareh razgovarja. Torej, kterega še ni bilo pri nas, naj pride v prihodnje; pokažimo, da je učiteljski stan složen med sboj, da stojimo eden za vse, a vsi za ednega. — Pred zborovanjem imel je g. Arnhart učni izgled iz telovadbe z učenci petega razreda; redne vaje združene sprostimi izverševali so učenci jako točno na občno pohvalo učitelju. Zborovanje se prične o 10¹/₂ uri s prečitanjem zapisnika i predsednikovimi naznanili. Celjskemu učiteljskemu društvu, proslavljóčemu svojo desetletnico, poslali smo berzobjavni pozdrav v slovenskem jeziku. — Predsednik Robič razpravlja na to nalogo letošnje učiteljske konference: „Razverstitev prirodopisne tvarine na eno- dvo- in trirazrednicah“. On zastopa sledeča načela:

1. Čitanke niso edino pravilo za to, kaj se naj iz prirodopisa izbere.
2. Temelj prirodopisnemu nauku so domovinska prirodna telesa iz vseh treh glavnih razdelov prirode.
3. Pri izbiranji naj se ozira na uporabne i krajne razmere i na to, kar učenci lahko razumevajo.
4. Vsako leto se razpravlja k večem 40 prirodnih teles.
5. Vsa prirodopisna tvarina razdeli se na šestletni kolobar, ter se podučuje počenshi s tretjim šolskim letom.

Sklepalo se o teh predlogih ni, temveč predsednik prepušča to uradni učiteljski konferenci.

Gg. Možina i Kočmut Vinko govorita o nalogi: „Ali se naj v šolska naznita tudi jemlejo sodbe o šolskem obiskovanji“.

Ko se je še sklenilo, da če bi bila uradna učiteljska konferenca koncem meseca julija ali početkom meseca avgusta, meseca avgusta ne bodemo zborovali, konča predsednik sejo o 12¹/₂ uri popoldne.

—h.

Notranjsko. Letošnja uradna konferenca logaškega okraja je bila 7. t. m. v dolnjem Logatci pod predsedstvom g. okrajnega šol. nadzornika Eppicha. Navzoč je bil tudi g. okrajni glavar. Med drugimi točkami dnevnega reda sta posebno se ponašala govora gg. Poženela in Kermavnarja. Pervi g. poročevalec, kateri je v svojem službovanji na šolskem polji že marsikaj skusil, je natančno opisoval napake, ktere še vedno tu pa tam med učiteljstvom vladajo, in ktere naj bi so nemudoma odpravile, da pride učiteljstvo do zaslužene veljave in časti. Temeljito je pretresoval okolščine, ktere naj bi učitelji med sabó odpravljali, da potihne vendar že enkrat, neopravičeno vpitje: Šola peša! — Gosp. Kermavnar je pa tudi prav jedernato pretresoval razmere sedanjega šolstva ter kazal ovire, ki še vedno nasprotujejo razvitku sedanjega šolstva. Da, jedernate in popolnoma opravičene so bile njegove besede. Upajmo, da bodo obrodile obilo dobrega sadu — da niso padle na nerodovitna tla, da se na merodajnem mestu ne bodo prezirale. Tudi drugi učitelji so bili svoji nalogi kos. Sploh, videlo se je, da tudi mirni učitelji logaškega okraja lepo napredujejo ter da žive le svojemu poklicu.

V stalni odbor prihodnji konferenci, ktera bo prihodnje leto v Planini, so se volili gg. Bénédek, Dermelj, Božič in Ribnikar.

Pri skupnem obedu zanimala se nas med bratovškim pogovarjanjem navdušene napitnice in mile pesni slovenske. —p.

Novice in druge stvari.

(Presvitli cesar je podaril) 200 gl. za stavljenje šole v Št. I lu pri Mariboru.

(Celjsko uč. društvo) bode zborobalo 5. avgusta po sledečem dnevnem redu: 1. Zapisnik. 2. Društvena poročila. 3. O oblikoslovji (nadaljuje g. Miklavec). 4. Nasveti.

(C. kr. Celjska gimnazija) je 15. t. m. sklenila svoje šolsko leto 1880. Podučevalo je pod vodstvom g. ravnatelja dr. Svobode 6 profesorjev, 4 gimn. učitelji, 2 suplenta in 3 postranski učitelji. Obiskovalo je ta zavod do konca leta 239 učencev (med temi 3 privatisti); 17 jih ima odliko, 161 prvi, 25 drugi, 9 tretji red; 24 je dovoljena poskušnja po počitnicah; zrelostni izpit jih je naredilo 8. Po narodnosti bilo je 119 Nemcev, 112 Slovencev, 3 Lahi, 1 Francoz, 1. Hrvat. — Vvod programu je nemški spis: „*Verwertung des siebenten pseudo-platonischen Briefes als Quelle für Platons sicilische Reisen*“.

(Na višji gimnaziji v Novem mestu) je bilo v minolem šolskem letu 164 dijakov, med kterimi je bilo 154 Slovencev in 11 Nemcev. Program te gimnazije obsega slovenski spis štajarskega rojaka in našega sodelavca g. prof. Brežnik: „O Sokratovi metodi s posebnim ozirom na Platonovega Menona in o pojmu“.

(Letno poročilo ljubljanske višje realke) za l. 1880 kaže, da je ta zavod obiskavalo 240 učencev. Med tem je bilo 112 Slovencev, 2 Serbo-

Hervata, 1 Čeh, 101 Nemeč, 22 Lahov, 1 Magjar, 1 Francoz. V ravnateljovem poročilu se na str. 41. čita, da je naučno ministerstvo z odlokom od 3. maja 1880 ukazalo, da je odslej slovenski jezik za vsacega obligaten predmet, kdor se je pri početku kot rojen Slovenec oglasil.

(**Uradno konferenco**) imajo učitelji ptujskega, ormuškega in rogaškega okraja dne 5. avgusta v šoli Ptujске okolice z jako obširnim dnevnim redom. Začetek točno ob 8. uri. Poročevalce volijo na dan konference učitelji sami med sebo. Učitelji zgornje radgorskega in ljutomerskega okraja pa jo imajo 13. avgusta pri sv. Jurji na Ščavnici.

Spremembe pri učiteljstvu.

(Na Štajarskem.) Izmed na novo se izšolajočih g. pripravnikov mariborskega učiteljskega nastavljeni so do sedaj sledeči: Jos. Cizelj v Lembah pri Mariboru; Jos. Cugmus v Žreče pri Konjicah; Fr. Debeljak v Polje (okr. Kozje); Iv. Farkaš v Negovo pri Radgoni; Jos. Frajensfeld v Svetinje pri Ormužu; Fr. Gajšek na Frankolovo (okr. Celje); Ant. Gzelman k sv. Martinu pri Vurnbergu; Iv. Kit k sv. Križu pri Slatini; Martin Lah v Monšberg; Mart. Majcen k sv. Stefanu (okr. Šmarje); Fr. Pečar k sv. Benediktu v slov. Goricah; Tom. Pušenjak v Kapelo pri Radgoni; Fr. Rakuša v Hum pri Ormužu; Ernest Slanc v Podčetertek (okr. Kozje); Fr. Suhar v Braslovče; Sim. Šalamun k sv. Barbari v Halozah; Matija Šmid v Slivnico (okr. Šmarje); Iv. Štiblar k dev. Mariji v Puščavo (okr. Maribor); Henrik Tribnik v Jarenino; Vekoslav Trobej v Straže (okr. Gornjigrad); Šim. Vihar k sv. Lovrencu na kor. žel.; Radoslav Vrunkar v Makole (okr. Slov. Bistrica); Štef. Kovačič v Šmarjeto na Pesnici. — Na Kranjskem. Ant. Vrančič, uč. pripravn. v Mariboru pride v Zagradec.

Listnica.

Gosp. Str. v. Sr. Berzobjavna čestitka ormuškega uč. društva se je prečitala z drugimi vred pri slovesnosti celjskega uč. društva, a v dotičnem dopisu v zadnjem listu je po naključni izostala, kar naj p. n. čitatelji popraviti blagovolijo.

Opomba. Prihodnjo števil. pošljemo samo onim, ki se naroče, ali vsaj oglasé.

Opravništvo.

12674

Razpis učiteljskih služeb.

Nadučiteljska služba pri **sv. Duhu v Ločah**, IV. razr. i stanovanje; učiteljska služba v **Šmarji pri Jelšah**, III. razred; učiteljska služba na **Sladki gori**, pošta Šmarje, IV. razred in stanovanje; podučiteljska služba v **Žrečah**, pošta Konjice, IV. razr. i stanovanje.

Prošnje se vpošiljajo **krajnim šolskim svetom** do 31. julija 1880.

Celje, dne 28. junija 1880.

Haas l. r.